

Ombyggnaden av Postmuseum 1999

av Carola Bratt, Agneta Tornberg
och Sofia Dahlén

Uppdraget

I början av 1999 fick Tempera Arkitekter AB uppdraget att ansvara för inredning och färgsättning av det "nya" Postmuseum i Stockholm.

Posten har liksom många andra företag genomgått stora förändringar de senaste decennierna. I takt med den nya teknikens snabba utveckling behövde också Postmuseum moderniseras för att möta kraven från dagens museibesökare.

Beställarens önskemål var ett öppet museum där besökaren skall känna sig hemma. Tidigare har det hänt att museets entréhall förväxlats med ett postkontor, så det handlade mycket om att få bort den känslan vid första mötet med museet.

Byggnadshistorik

Fastigheten Lilla Nygatan 6 i kvarteret Penelope har varit i Postens ägo sedan 1720. Postmuseum har funnits här sedan starten 1906. Huset uppfördes till största delen under 1700-talet, vissa delar dock så tidigt som på 1600-talet. Under 1820-talet gjordes en större ombyggnad under ledning av marin- och slottsarkitekten Fredrik Blom, som är ansvarig för många stilfulla byggnader i Stockholm, till exempel Rosendals slott och Skeppsholmskyrkan. Huset består av ett flertal hopbyggda huskroppar och man kan spåra historiskt och arkitektoniskt intressanta detaljer och konstruktioner i nästan varje rum.

.....

TEMPERA ARKITEKTER startade 1987 och är beläget i Stockholm. Kontoret har bland annat ansvarat för inredningen av ett flertal museiprojekt som till exempel Vasamuseet, Kungliga myntkabinettet och senast Postmuseum i Stockholm, Zoologiska museet och Fytoteket för Uppsala Universitet samt Slotts- och Domkyrkomuseum i Linköping.

.....

Under årens lopp, då rummen omformats och tillägg gjorts, har dock många av de ursprungliga spåren raderats. Den senaste föregående ombyggnaden skedde så sent som 1986, då bl.a. gården byggdes över och glasades in.

Ett inredningsuppdrag är alltid engagerande och ett museum en alldeles särskild utmaning speciellt när det, som i Postmuseums fall, är inrymt i en gammal anrik byggnad. Det gäller att ta tillvara de äldre kvaliteterna på ett ansvarsfullt sätt och samtidigt skapa en god och väl fungerande arbetsplats för personalen. Ambitionen är också att de gamla trogna besökarna skall känna sig hemma och de nya besökarna skall lockas till många återbesök.

Ombyggnaden 1999 kom att omfatta hela huset förutom utställningen i botten- och källarvåningen. Den innebar bättre utnyttjade rum för museets besökare och personal samt en total renovering av golv, väggar, tak, en ny specialritad inredning och ett nytt skyltprogram.



Entréplan. Butiken.



1 trappa. Filmsalen.



2 trappor.
Andrérummet.





2 trappor.
Graperummet.





2 trappor.
Lagerlöfrummet.



Entré och butik

Det första som möter Postmuseums besökare är den imponerande fasaden på Lilla Nygatan, nu med sina blågula vertikala banderoller som annonserar både Postmuseum och det nya caféet.

Inne i Entréhallen har museet fått en ny öppen entrédisk, utrustad med kassa och dator.

Där finns även två nyritade skyltmontrar med plats för varor som finns till försäljning i butiken och broschyrer som besökaren kan plocka själv.

Kapprummet, i anslutning till entréhallen, har nu nya kapphyllor och läsbara skåp för väskor. Kulörerna anpassades till den ursprungliga grå färgsättningen på dörrar och övriga snickerier.

Museibutiken med sina vackra 1600-tals kryssvalv har en helt ny inredning i ek och målat trä. Hyllor, lådor och podier har stommar målade i två grå kulörer med invändigt roströda ryggar som avser att få varorna tydligt exponerade. Samtidigt markeras kryssvalvens bågar av den uppåtriktade belysningen.

Café och konferens

På den överbyggda gården, en trappa upp, finns nu ett café med en bardisk och sittplatser vid bord för ett 50-tal gäster. Disken är av material som fungerar väl även utomhus och är valda för att förstärka känslan av ett gatucafé. Fronten är av mörkt grå cementmosaik och skivorna av grå zinkplåt som oxiderar sig matt med tiden.

Invid torget och filmsalen har en ny konferensavdelning inretts med modern AV-utrustning. Konferensrummet kan hyras för fester och banketter m.m., med matservering i anslutning till arrangemangen.

Filmsalen har fått nya mobila skärmar i björk som avskärmar salen från de passerande museibesökarna. De gamla stolarna har fått ny klädsel i två gråblå toner. Skärmgardinerna för fönstren är medvetet stela, mer ett byggelement än en inredningsdetalj.

Post F@ktum

Museets andra våning har genomgått den mest omfattande förändringen. Rummen har återställts efter den ursprungliga rumsindelningen. Undertak och övriga tillägg som gjorts under årens lopp har därvid rensats bort. Våningsplanet är nu museets kunskapscentrum och har döpts till Post F@ktum.

I tre rum mot Yxsmedsgränd där undergolven visade sig bestå av gran- resp. furugolv av tämligen god kvalitet har dessa slipats och såpskurats.

I de rum där golven var i alltför dåligt skick för att restaureras har i stället nya golv av oljad ekparkett lagts in. Två rum mot Kåkbrinken har, på grund av kraven på ljuddämpning, fått nya anpassade undertak av gips med infälld belysning.

Rummens karakteristiska djupa fönster-nischer är målade i en ljusgrå snickerifärg och mot denna står de kulörstarka matta väggarna.

Den kraftiga färgen samlar föremålen i rummen och får tavlor och bilder att framträda, som ibland ljusare ytor. Tanken är att varje rum skall ha en personlig prägel genom sin färg och inredning, så att det blir en omväxlande vandring genom Post F@ktum och det övriga huset. Det är också ett sätt att orientera sig – hitta tillbaka – alternativt välja det för besökaren behagligaste rummet att vara i. All inredning utom stolarna har ritats speciellt för detta våningsplan.

Post F@ktum har anpassats till modern teknik med ett 20-tal internetuppkopplade sökdatorer där besökaren själv kan botanisera bland dataprogrammen. I dessa finns bland annat museets unika frimärks-, föremåls- och fotosamlingar katalogiserade. Besökaren kan även hämta annan information och kunskap samt skicka e-postmeddelanden vart som helst i världen.

Det för besökaren numera helt öppnade biblioteket har ett entrérum med tidskrifter och referenssamlingar samt en bemannad disk. I de övriga biblioteksrummen är boksamlingarna placerade i öppna hyllor och

tillgängliga för besökarna större delen av den tid museet är öppet.

Boksamlingarna skall dock kunna vara inlåsta när biblioteket är obemannat under helgerna.

Detta var en delikat uppgift att lösa som krävde många diskussioner. Lösningen blev att det tidigare gamla biblioteksrummet öppnades upp och kompakthyllorna avskaffades. En hyllinredning i björk med gallergrindar gjorde det möjligt att låsa in böckerna utan att stänga hela rummet. På detta sätt skapades en ljus och luftig atmosfär där man ändå känner närheten till böckerna.

De befintliga stolarna och borden från 1986 fräschades upp och återanvändes. Plats skapades även för fyra datorer, tillgängliga för besökarna.

I hörnrummet Munkbrogatan/Yxsmedsgränd öppnar sig en magnifik utsikt mot Riddarfjärden. Den är nu åter synlig sedan de utställningsväggar som tidigare dolde fönstren tagits bort. Rummet har fått höga bokhyllskåp mot samtliga väggar, med läsbara gallerdörrar i björk. Detta gör rummet mycket ljuddämpat. Även här finns det arbetsplatser för faktasökning vid ett stort specialritat bord. En möbel med utställningsmonter, lådor och plats för kartor har även konstruerats.

I de följande två rummen för frimärksamlingar har de gamla frimärksskåpen byggts in i nya mörkt gråblå stommar. De mycket tunga frimärksskåpen är placerade på järnbalkar som delvis hänger i väggarna. Denna lösning kom till då de gamla bjälklagen inte skulle tåla frimärksskåpens tyngd på annat sätt. Alla rum hade heller inte tålt denna belastning. Inbyggnaden av frimärksskåpen har medvetet utformats visuellt tunga, för att framhålla det värdefulla innehållet. Kanske en känsla av kassavalv. Alla fönster i dessa rum har fått speciella solavskärmningsgardiner till skydd för de ljuskänsliga frimärkena.

Montrar

I uppdraget ingick även projektering av två specialmontrar placerade i Post F@ktumvåningen och utformningen av dessa mont-rars innehåll.

Den så kallade "Slaniamontern" i det ena frimärksrummet och montern i trapphallen vid ingången till entrérummet skall ge besökaren en idé och inspiration till vad han kan söka efter i Post F@ktum.

Många av museets fönster har försetts med nya gardiner av linne med påsömnader i olika utföranden och kulörer som färgsatts efter varje rums färgsättning.

Projekteringen av Postmuseums nya inredning har varit mycket inspirerande och samtidigt intensiv eftersom ombyggnadstiden var kort. Husets starka historiska arkitektur har präglat utformningen och med personalens kunniga och beredvilliga synpunkter har Postmuseum formats till, vad vi tycker, ett museum anpassat i tiden.

Fakta

Arkitekt

FRS Arkitektkontor AB Gabriel Karlén

Arkitekt Inredning och färgsättning

Tempera Arkitekter AB, Carola Bratt, Agneta Tornberg, Sofia Dahlén och Barbro af Sandeberg.

Skyltar formgivning

Tempera Arkitekter AB och Sign Office AB Arne Olofsson

ALLA BILDER TILL

DENNA ARTIKEL ÄR FOTOGRAFERADE
AV ÅKE E:son Lindman, © 2000.